

mi bo na stare dni trdna podpora. Korenikova Anka noče ničesar slišati o domu. Ona čaka le tega, da pojde k bratcu za kuharico. Pravijo, da bo imel že za dve leti novo mašo. Kaj bo pa s teboj, si li že zvedel kaj?"

„Brž ko bo sklenjen mir, nas razpusté. Jaz odidem takoj v Ljubljano v bogoslovje. S Tončkom morava biti skupaj.“

„Živijo! Bog živi oba, da bi bila vrla duhovnika!“

„Na zdravje! Bog nas živi vse znance, da bi se še večkrat sešli!“

Trčita.

* * *

Za deset let. Začetkom svečana.

Mrzla burja brije od Hrušice sem in zanaša sneg po dolini, kakor bi šlo za stavo. Žive duše ni na planem.

Cerkovnik vipavske podružnice, kjer pastiruje že šesto leto Korenikov gospod — nekdanji ljubeznivi Tonček — pride pozno v mraku v župnišče naznanit, da se je pri sosedu ustavil čez noč neki tujec, ki ga je našel hlapec ravno kar na slami v šupi, in da ves premrl od mraza želi gospoda.

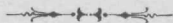
Tonček — farani njegovi ga kličejo za gospoda Antona — se takoj odpravi in kmalu naznanja zvonček v tiho noč, da gredó nekoga obhajati.

Obilo ljudij se zbere pri sosedovih, največ iz radovednosti, kdo je neki ubogi tujec. Ta je ležal ves prepaden, od mrzlice se tresoč na čedni postelji. Ko je ugledal duhovnika, se je zganil in nepremično zrl vanj.

Tudi duhovnik ga motri in iz prsij se mu izvije nehoté: „O Bog in Marija, on!“ Vendar se kmalu umiri, ter migne ljudem z roko v znamenje, da se prične spoved. Vsi zapusté sobo in začno v veži moliti rožni venec za bolnika.

Drugi dan je zaklenkal mali zvon v farni cerkvi. Naznanjal je, da se je preselil nekdo v večnost — — —

Mežan, ki je obiskal tiste dneve Korenikovega gospoda, je nesel na Pivko znamenito novico, da je umrl izgubljeni Cestnikov Grga.

Zaznamovani dnevi.

(Spisal J. Štrukelj.)

VI. Ali smo te ujeli?

„Oh, ko bi imel!“ To je bila prva želja Primoževega Jakca. No, to je bila skromna želja, samo trnek je želel imeti, in izpolnila se mu je kmalu. „Oh, ko bi smel!“ Taka pa je bila njegova druga želja. Ribe — postrvi bi bil neznansko rad lovil Jakec, saj jih je bilo v potoku, ki je tekkel mimo Breške graščine, toliko in tako lepih, toda prepovedano je bilo loviti jih; samo grajščinski ribič je imel to pravico in jih je grajski gospôdi tudi redno preskrboval za postne dni, a rib je bilo v vodi še vedno več ko dovolj. Jakec sicer postne dni ni stradal — vsaj njegovo lice je tako pričalo —,

čeprav ni jedel rib, vendar bi bil srčno rad lovil ribe. A smel ni. Smel ni, pa se je le usmelil in šel na lov; čemu je pa imel trnek? Svojo srečo je hotel poskusiti.

Poleti je bilo. Popoldne, ko so mati odšli na njivo, izvršil je Jakec svoj že davno skovani in premišljeni načrt. Micko je skrbneje zibal kakor poprej kdaj, zato je tudi hitro zaspala, potem jo je pokril po obrazu z ruto, da bi je muhe prezgodaj ne zbudile, vzel trnek in pisker in šel nad postrvi. Mati niso nič slutili, graščinskih se pa prebrisani Jakec tudi ni bal. Toliko je že opazil, da se gospôda boji pekočih solnčnih žarkov, žagarja in malinarja se mu tudi ni bilo bati, ker sta o tem času najrajši bivala v hladni senci pri žagi in v malinu, ribiča pa menda danes tudi ne bo pes prinesel k potoku, saj je bil šele ponedeljek.

Kakor je pričakoval, tako je bilo. Nikjer žive duše, v bistrem potoku pa dovolj postrvi. Torej urno na delo! Pisker postavi poleg sebe na ozidje, ki je zagrajal potokovo strugo, nasadi mej potjo ujetu kobilico na trnek in poskusi svojo srečo. Vrže trnek, pa lice se mu uresni, zakaj vse ribice, ki so poprej plavale ravno pred njim, zbežé. Toda kmalu jih je minul prvi strah, vedno bolj so se bližale trnku, dokler ni najpredrzejša hlastnila po kobilici in se — ujela. Sedaj je bilo vredno videti Jakčev obraz! Kako ponosno je potegnil ujetnico iz vode, kako se mu je razlil po obrazu zadovoljen in zmagonosen smeh, češ, ali smo te ujeli, kaj, ali smo te? Revica je v bolečinah in strahu trepetala in se zvijala, a Jakec jo je gledal poln veselja. In ne da bi jo bil hitro snel s trnka in dejal v pisker, o ne, držal jo je pred seboj in kazal samemu sebi, pa vesel je bil, silno vesel.

Če bi bila imela uboga ribica toliko pameti, kolikor je ni imela, rekla bi bila morda: „Le smejaš se, le, saj se ne boš dolgo.“ Jakčeva palica je bila namreč že nalomljena, a ni opazil tega. Sicer bi pa ne bila taka strašanska nesreča, če bi se mu zlomila palica, saj Jakec ni bil nikoli brez pipca. Vendar mogoče bi bilo tudi, da bi mu bil trnek ostal v vodi, tisto bi bilo pa že sitneje. Pa nič takega se ni pripetilo malemu tatinskemu ribiču, pač pa nekaj še bolj sitnega.

„Štrbunk“ je dejalo, pa tako nanagloma, da Jakec sam ni vedel, kako. Še zavpiti ni utegnil, dokler je padal s precej visokega zidu, v potoku pa tudi ni mogel kričati, ker je imel brž polna usta vode. Poprej je Jakec ujel postrv, sedaj je bil pa sam ujet! Ej, v taki zadregi pa še ni bil nikoli!

Pobil se sicer ni nič, ker v vodo se bolj mehko pade, samo drugače je bil sedaj velik revež. Le pomislite! V oči, ušesa, nos in usta mu je silila tista nadležna voda, katere se je Jakec vsako jutro tako bal, da se je le redkokdaj v tednu umil. Seveda je bil po padcu brzo na nogah, a kaj, ko je tako neznansko kašljal in sapo lovil! Pa še kašljati in priklanjati se vsled tega skoro ni smel, ker je bil brž zopet z nosom v vodi. To je bila še sreča, da potok tukaj ni bil deroč, ampak je zaradi bližnjega jeza skoro stal. Najbolje bi bilo, da bi bil stopil na prste in se tako malo bolj popel nad vodno gladino, toda to je bilo sila težavno, ker je bilo potokovo dno tako spolsko. Potem pa to to: slamnika ni imel več na glavi, temveč žalosten je moral

gledati, kako ga voda nese vedno bolj proti jezu, v vedno globokejšo vodo. Palica in trnek tudi nista bila več v Jakčevi roki, padajoč je vse izgubil.

Kako pa, da se Jakec tako dolgo mudi v vodi? Zakaj ne gre iz neradovoljne kopeli? — I, če bi mogel, mislite li, da bi ne zlezal na suho? A ne more, in to je ravno najhuje. Potok ima oba bregova obzidana z visokim

zidom, kako naj bi Jakec prišel čez meter visok zid, saj ni kakor muha, ki lahko hodi tudi po stenah! Plavati pa ni znal, in če bi tudi znal, težko bi jo sam primahal na suho, daleč bi bil moral plavati. Zakaj pa ne brede po potoku navzgor? Ne more, slišite! Malo višje se namreč pričenja grajsko kopališče, tam je pa globočina še večja kakor proti jezu.

Reci kdo, kar hoče, to niso mačje solze, ujeti se v tako past. Dasi je bil Jakec do vratu v dokaj hladnem potoku, bilo mu je vendar vroče. Kaj naj stori? Na pomoč bi bil rad klical, pa si ni upal, zakaj gori na zidu je bil pisker, v njem pa ujeta postrv ... To bo preglasno pričalo zoper njega. O, naj bi v piskru ne bilo ribe, potem bi se že kako izrezal, ali sedaj ... sedaj je bil pa ujet! Kako je bil še malo poprej vesel, da ni nikjer nobenega človeka, kako je pa sedaj hudo, ker ni nikogar, da bi mu pomagal na suho. Vrh tega ga je jel pa preletavati še drug strah, ko je gledal obupno proti oni strani, kjer je bila ob jezu voda tako skrivnostno temnozelená. „Oh, tam-le v oni globini so pa brez dvoma sulci, kaj če priplava kateri do mene, to me bode!“ Saj Jakec ni bil še posebno učen ne v molitvah, ne v krščanskem nauku, to je pa vendar-le nekje pobral, da je sulec sila požrešen in da kak večji izmej njih včasih celo človeka, ki se koplje, zagradi. „Da bi prišel iz te strašne vode!“ zdihnil je in začel vpiti na pomaganje. „Bolje je“, tako je sklepal, „da me ljudje na suhem tepó, kakor bi me sulec —.“

Strah dá človeku moč — pravijo — pa glas tudi, vsaj Jakec je tako kričal, da se je razlegalo daleč na okolu, toda rešitelja ni bilo od nikoder. Breška grajščina je imela namreč v tem kraju mnogo sveta, posestva drugih ljudi so bila oddaljena, zato Jakca ni mogel drug slišati, kakor grajščinski. Teh pa nikogar ni bilo v bližini, ker si je bil tatič izbral tak čas, da bi lahko na skrivnem ribaril. Žaga in malin sta bila sicer precej blizu, toda tam je bil pa tak ropot, da ni bilo moči slišati Jakčevega klica.

Bog vé, doklej bi se bil revež še hladil, da ga ni rešil slamnik. Malo težko je plaval Jakčev slamnik, ker se je bil že hudo zmočil, no pa se je vendar-le še držal na površju in priplaval celó pod jez. In tam ga je zagledala grajska gospodična Malka, ki je sedela s knjigo v roki pri oknu in zrla na jez. „Bog ne daj, da bi se bila zgodila kakšna nesreča!“ prestrašila se je in kmalu spravila žagarja in malenskega hlapca, da so šli preiskovat, odkod bi bil priplaval slamnik.

Žagar je z dolgim drogom spravil najpoprej slamnik na suho, potem so gledali v globino, pa o vtoplencu ni bilo ne duha ne sluha.

„E, saj ni nič“, dejal je malenski hlapec.

„Nič ne bo, nič, saj se semkaj ne hodijo kopat otroci“, bil je njegovih mislij tudi žagar.

„Slamnik mora imeti nekje svojega gospodarja“, pa je trdila gospodična Malka, „stopimo malo višje ob vodi.“

Jaku, ki je bil že skoro ves trd, se je zazdelo, kakor bi bil čul govorjenje, zato je jel vnovič klicati na pomoč. In sedaj so ga slišali.

„Oh, revež ubogi!“ zasmilil se je gospodični Malki, ko je zagledala dečka do glave v vodi.

„Ti tat, ti tatinski!“ pa se je raztogotil žagar, ki je opazil pisker in ribo v njem. „No, no, ali smo te ujeli?“ In pokazal je gospodični nemo pričo Jakčeve pregrehe. Gospodična ni vedela, ali bi se smejala, ali jezila, ali pomilovala Jakca. Zmagalo je njeno dobro srce, zato je poslala malenskega hlapca po lestvico. Kmalu je stala le-ta v potoku poleg Jakca, pa on se je

le počasi pomikal kvišku po nji. Seveda ude je imel že vse premrle, in pa, in pa — — bal se je. In nedvomno bi bilo tudi kaj padlo, ali pa bi se mu bila ušesa malo nategnila, ko bi bila žagar in hlapec sama dobila Jakca. Gospodična Malka pa mu je rekla:

„Za jedenkrat si bil dovolj kaznovan, zato ti jaz prizanesem, toda varuj se, varuj; kaj bo drugič, se pa ne vé!“

Hvaležno je pogledal Jakec usmiljeno gospodično, pa le za hip, zakaj brž je zopet povetil oči, ker ga je bilo grozno sram; potem je vzel pisker in slamnik in šel, izprva počasi, potem pa vedno urneje s ponesrečenega ribjega lova. Postrv je vrgel nazaj v potok in sklenil: „Nikoli več, nikoli več!“

Doma je imel pa précej potem dovolj posla: sušiti se je moral. Preoblekel se je, potem pa nesel na solnce vse, kar je imel pri lovu na sebi: slamnik, predpasnik, srajco, hlačice, žepno rutico tudi, še pipec, da ne bi se ga lotila rja. In solnce je bilo Jakču milostno; vse mu je posušilo in pogrelo. Predno se je Micka zbudila in so se mati vrnili s polja, bil je zopet v prejšnji obleki. „Hvala Bogu“, oddihnil si je, „pa se je še dobro izšlo!“

Težko če ni bilo dve leti pozneje, ko je srečala Jakca in njegovo mater gospodična Malka.

„No, dečko, kaj pa postrvi, ali še kaj pomniš?“

„Še“, zardel je Jakec, „še, pa bom še.“

Ta dan so šele zvedeli Jakčeva mati, v kakih stiskah je bil njihov sinček takrat, ko je hotel ribe krasti. Toda Jakec se je v tem času že popolnoma poboljšal, zato pa ni bilo sile. Kakor oni nesrečni dan, tako ga je tudi sedaj branila gospodična Malka.

K u r a - č o p k a.

(Iz ruskega prevel *Brinjos*.)

Na dvorišču je bilo hladno. Sneg je naletaval in zavijal je mrzli krivec, da so mrazu škripale lesene stene.

A v sobah je bilo toplo od prijetno razgretih pečij. Da, v kuhinji je bilo celo vroče, tako da je kuharica Afrozinja nekoliko odprla duri v vežo. Z dvorišča je zavel mrzel zrak črez prag in ostra sapa je legla na tla. V kuhinji je postalo hladno, in Afrozinja je zopet priprla duri.

Kuharica je bila že precej postarna in je na večer kaj slabo videla. Sedela je za mizo in pletla nogavico. V dimniku nad ognjiščem je žalostno tulil veter, kakor da bi prosil, naj mu dovolé, da se pogreje.

Kadar je veter potihnil, postalo je v kuhinji tako tiho, da se je slišalo škrtanje mišij v kotu in žužnjanje ščurkov za podbojami.

Nakrat zasliši Afrozinja:

„Kooo, kooo ...!“